

Наші теоретичні розвідки та спроби імплементувати основні положення культуровідповідної парадигми освіти виявились у здійсненні наукового дослідження з проблем методики роботи з культурологічними текстами у процесі компетентісно орієнтованого навчання мови іврит у ліцеї.

Основні результати дослідження представлено у розділах рукопису навчально-методичного посібника «Методика роботи з культурологічними текстами на уроках мови іврит у ліцеї».

Так, у *першому розділі* посібника – «Концептуальні засади добору змісту та методики роботи з культурологічними текстами в процесі компетентісно орієнтованого навчання мови іврит у ліцеях України» – обґрунтовано актуальність проблеми, здійснено аналіз чинних нормативних документів і міжнародних рекомендацій із проблеми дослідження, наведено дані констатувального та формувального етапів педагогічного експерименту, проаналізовано термінологічний апарат з проблеми дослідження, визначено методологічні основи та принципи добору й організації змісту культурологічних текстів.

У *другому розділі* – «Методи та прийоми роботи з культурологічними текстами у процесі реалізації компетентісно орієнтованого навчання мови іврит у ліцеї» представлено методи та прийоми компетентісно орієнтованого навчання мови іврит у ліцеї на основі роботи з культурологічними текстами відповідно до провідних підходів, цілей, завдань, змісту й етапів навчання та формування ключових і предметних компетентностей, зокрема культурологічної.

У *третьому розділі* дібрано культурологічні тексти та розроблено завдання і запитання до них відповідно до змісту та сфер спілкування, визначених у чинній програмі з вивчення мови іврит у 10-11 класах. Цей навчальний матеріал можна використовувати під час запровадження різних форматів освітнього процесу – очного, дистанційного або змішаного.

Упровадження створеного навчально-методичного посібника сприятиме формуванню ключових і предметних компетентностей учнів у процесі навчання мови іврит у ліцеї, зокрема культурологічної компетентності, розвитку обізнаної та здатної до самовираження у сфері культури особистості, етнокультурного усвідомлення та формуванню громадянської ідентичності, налагодженню діалогу, взаєморозуміння та поваги між представниками полікультурного суспільства та їх інтеграції й єдності, дозволить знизити рівень упередженості щодо національної приналежності та ксенофобії тощо.

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ І ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗАСОБАМИ ПОСІБНИКА «МЕТОДИКА КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ: РОБОТА З КУЛЬТУРОЛОГІЧНИМИ ТЕКСТАМИ В 10-11 КЛАСАХ»

Чернухін Є. К., кандидат філологічних наук

Підготовлений посібник покликаний задовольнити нестачу методично-дидактичного супроводу навчання новогрецької мови в 10-11 класах (ліцеях)

загальноосвітньої середньої школи України згідно з діючою Програмою з новогрецької мови. Аналіз наявних підручників показав брак матеріалів культурологічної спрямованості, які мали б сприяти ефективному формуванню комунікативної, соціокультурної, читацької компетентності учнів старших класів у процесі навчання новогрецької мови.

Підготовлений посібник за структурою складається з передмови й головної частини. У передмові репрезентовано засади й способи добору матеріалів та їх представлення, обґрунтовано систему завдань до текстів. Головна частина містить 20 тематичних розділів, кожен з яких присвячений розглядові одного культурологічного концепту. При цьому чітко вирізняються дві частини розділу. Перша призначена викладачам і становить історико-культурологічну довідку про конкретний концепт. Мета цієї частини підготувати вчителя до роботи з наступним текстом, оскільки він у діалозі «вчитель–учень» має бути представником «грецького світу», створювати віртуальне культурологічне тло, на якому має проходити подальший навчальний дискурс. Далі пропонуються два тексти: прозовий твір художньої літератури і твір поетичного або народного походження.

Система завдань до текстів (питання й власне завдання) спрямована на розвиток як ключових, так і предметних компетентностей. При цьому кількість завдань обмежена типовими конструкціями, які викладачі можуть вільно пристосовувати до різних текстів відповідно з цілями й завданнями конкретних уроків, рівня мовної підготовки учнів, їхнього етнічного походження тощо.

У посібнику надано перевагу завданням, які за формою сприяють розвитку ключових компетентностей, пов'язаних з уміннями отримувати нові знання та впорядковувати їх відповідно з поставленими цілями; знаходити нову для себе або ситуативно необхідну інформацію, працювати з базами даних або фізичними особами-носіями знань; логічно мислити, критично сприймати інформацію, усвідомлювати природні, економічні, соціальні умови існування розглянутих феноменів; формувати та захищати власну думку стосовно різних явищ, персоналій; оцінювати художню, історичну цінність витворів мистецтва; співпрацювати з іншими людьми в різних ділянках соціального та особистого життя, вміти сперечатися з ними або вирішувати конфліктні ситуації.

Формуванню ключових компетенцій в певному сенсі підпорядковані культурологічні тексти, що віддзеркалюють низку притаманних грецькій культурі концептів. Відтак, створюються необхідні передумови для стимулювання пізнавальної діяльності учнів, мотивації у формуванні власних думок і тверджень, активного обговорення грецьких концептів, оцінки їх з погляду української культури.

Відібрані теми-концепти є свого роду маркерами грецької національної ідентичності. Без знання таких маркерів не може бути вповні сформована здатність спілкуватися новогрецькою мовою, адже учня треба навчити правильно спілкуватися з носіями новогрецької мови, виходячи з адекватного розпізнання обома сторонами відповідних мовних кодів і вміння ними користуватися, тобто доречно їх продукувати й правильно сприймати.

Отже, мета посібника сприяти відтворенню на максимально наближені до реальності ситуації, в якій учні мали б пережити ту чи іншу концептуальну тему/подію, обіграти її у питаннях-відповідях, інших дотичних завданнях, а відтак

одержати певні культурологічні знання й напрацювати мовленнєві стереотипи, які до певної міри урівнювали би їх з природними носіями мови.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ РОМСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

З. А. Кондур, молодший науковий співробітник

Навчання ромської мови має особливості соціального, лінгвістичного і методичного характеру. Це і наявність сегрегаційних шкіл, і неможливість для деяких ромських дітей отримати освіту (традиції, важкий фінансовий стан батьків); відсутність у шкільних навчальних планах окремого предмету або факультативного курсу ромської мови. Важливим фактором, який стримує розвиток ромської мови, є і відсутність унормованого літературного варіанту; якісних словників, методичної літератури, підручників.

Розроблена методика навчання ромської мови як напрям науково-дослідної роботи відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури за темою «Методика компетентнісно-орієнтованого навчання мов і літератур національних меншин у ліцеї» розглядається в контексті цілей реформування сучасної української освіти, трансформації її змісту, яке передбачає якісні зміни у навчанні предметів мовно-літературної галузі, її спрямування на формування важливих ключових і предметних компетентностей, на підтримку і збереження ромської мови та культури. Вона базується на принципах етнолінгводидактики, враховує природний полілінгвізм учнів-ромів, їх фонові знання про культуру ромського і українського народів. До основних методів у реалізації мети навчання ромської мови є контрастивний і інтегративний методи, метод переключення мовного коду, метод перекладу, метод опори на рідну мову.

Методика спрямована передовсім на розвиток комунікативної, міжкультурної та компенсаторної компетентностей, які передбачають готовність учнів вибудовувати власні комунікативні стратегії в умовах багатомовного середовища; представляти надбання ромської культури, цінувати українську мову і культуру; долати дефіцит знань і мовленнєвих умінь в першій чи другій мові: здатність учня зрозуміти значення слова, виходячи з контексту у процесі читання, або слухання, у процесі говоріння спростити фразу, надати інформацію, використовуючи знайомі слова, паравербальні засоби. Реалізація запропонованої методики та впровадження курсу ромської мови в шкільну практику сприятиме більш ефективній соціалізації учнів з ромських сімей в шкільному колективі, розвитку вміння гідно представляти свою національну культуру на основі здобутих знань про свій народ, традиції, історію тощо.

Основним принципом організації навчання у контексті розробленої методики є принцип текстоцентризму. Текст є основною одиницею навчання, на підґрунті роботи з ним відбувається формування комунікативної компетентності учнів. Учень у процесі навчання має не тільки розуміти текст, а й оперувати його інформацією (аналізувати, порівнювати, доводити власну думку, оцінювати, застосовувати у нових ситуаціях, створювати нове).